

Fondator:

Metropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 146

SIBIU

15 iulie

Nr. 27—28

1998

Miron Cristea — patriarhul României Mari

Anul de grație 1998 este un an aniversar pentru Biserica Ortodoxă Română. Pe lângă alte evenimente istorice sau culturale ce au fost sau vor fi comemorate în cursul acestui an pe plan național, pe plan bisericesc au fost comemorate deja trei dintre marile personalități ale vieții ecleziastice românești și anume primii trei patriarhi ai României.

La 28 februarie a.c., a fost comemorat patriarhul de piosă amintire Nicodim Munteanu (1939—1948), de la a cărui trecere în veșnicie s-au împlinit la acea dată 50 de ani.

Câteva luni mai târziu, mai precis la 6 iunie a.c., a fost evocată personalitatea de excepție a marelui patriarh al românilor Justinian Marina (1948—1977) cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la întronizarea sa ca patriarh (6 iunie 1948).

În zilele de 19—20 iulie ale acestui an a fost comemorat în orașul Toplița din județul Harghita primul patriarh al României reintregite, Miron Cristea (1925—1939). Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei, împreună cu municipalitatea toplițeană au organizat un simpozion închinat împlinirii a 130 de ani de la nașterea lui, simpozion ce a fost urmat de o sfântă liturghie arhierescă slujită în sobor de arhierii și preoții în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOTIST al României.

Ne vom opri în cele ce urmează asupra personalității lui Miron Cristea, devenit primul patriarh al României, cel care prin activitatea sa pusă în slujba Bisericii străbune și a neamului în vremuri deloc prielnice, în vremuri bânuite de furtuni și de frământări, a condus căma Bisericii la limanul cel lin al păcii și al înțelegerii.

Înzestrat de Dumnezeu „cu o minte șaguniană”, cum îi nimea un biograf al său, ajuns până în vârful piramidei bisericești dar și politice, el a rămas un om de echilibru care prin tăria sufletescă a oțărât, atunci când situația o cerea, soluțiile cele mai eficiente.

Născut pe plaiurile pline de farmec ale Topliței, la 18 iulie 1863, într-o familie de țărani ortodocși, a lui George și Domnița Cristea, a primit numele Sf. Prooroc Ilie, a cărui sărbătoare avea loc doar la două zile, și a fost botezat de către un cioban bogat, din Săliștea Sibiului, Ioan Herța. Tradiția spune că după ce l-a primit în brațe, nașul l-a făcut punctul lui Cristea urarea de a crește mare, de a fi sănătos și de a se face preot.

La vârsta de 6 ani a fost înscris la Școala românească din comună, urmând apoi cursurile Școlii săsești din Bistrița, unde obține în 1883 calificativul „clasa I cu eminență”.

Continuă apoi la Năsăud cursurile gimnaziului superior greco-catolic, iar la 22 iunie 1887 își susține bacalaureatul. În decursul anilor de liceu a publicat în diferite foi românești, precum a scris și câteva studii care au fost unanim apreciate de către oamenii de cultură ai vremii.

În toamna anului 1887 se înscrie la Seminarul teologic ortodox din Sibiu, iar în 1890 obține licența în teologie, fiind încadrat ca învățător la Orăștie (1890—1891).

Cu sprijinul profesorului Ioan Popescu de la Seminarul Andreian din Sibiu, obține o bursă de studii la Budapesta (1891—1894), unde în anul următor, 1895, își ia și doctoratul în filologie cu teza „Eminescu, viața și opera — studiu asupra unor creații mai noi din literatura română”, devenind astfel omul cărui „urmează deci să i se recunoască meritul celei dintâi exegeze adevărate a operei eminesciene” (Antonie Plămădeală).

La 1 iulie 1895, după susținerea tezei de doctorat, tânărul Ilie Cristea este chemat la Sibiu de către metropolitul Miron Romanul și este numit secretar arhieresc. Este hirotonit diacon în 1900 de către metropolitul Ioan Mețianu (între timp binefăcătorul său Miron Romanul trecuse la cele veșnice), iar la 8 septembrie 1901, este hirotonit arhidiacon. Într-o monahism la mănăstirea Hodoș-Bodrog de lângă Arad și primește numele de Miron în amintirea metropolitului care i-a purtat de grijă și l-a trimis la studii. Este numit începând cu 1 ianuarie 1890 ca redactor șef al Telegrafului Român și își va aduce o prestigioasă contribuție în paginile acestuia prin studiile și articolele publicate. Se implică direct în construirea Catedralei metropolitane din Sibiu, făcând în acest scop o călătorie de documentare și studiu la Bisericile Ortodoxe surori, publicând pe baza celor văzute acolo studiiul „Iconografia și întocmirile din interiorul bisericii răsăritene” (Sibiu, 1905).

În martie 1905 este ales director al despărțământului „ASTRA” din Sibiu unde a desfășurat o activitate laborioasă. Este ales episcop al Caransebeșului la 21 noiembrie 1909 și hirotonit la treia zi de Paști (3 mai 1910) în Catedrala metropolitană din Sibiu. Instalarea la Caransebeș s-a făcut cu mare fast la 8 mai în același an. Se implică activ în viața Eparhiei pe care o reorganizează, precum și în viața politică.

La parte la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 împreună cu episcopul unit Iuliu Hossu, și rostește o patetică rugăciune de mulțumire către Dumnezeu părinților noștri, rugăciune care „a stors lacrimi de bucurie din ochii tuturor celor de față” (Ioan Rusu Ardeleanu), și a rostit o cuvântare înflăcărată. Multimile plângeau de bucurie, iar cei doi episcopi s-au îmbrățișat adresându-se celor de față cu aceste cuvinte: „Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămânem îmbrățișați pe veci, toți frații români”. A făcut parte din delegația care a prezentat actul Unirii la București, fiind primit cu entuziasm de către Rege, clasa politică și de populația Ca-

(Continuare în pag. a 3-a)

† VISARION RAȘINAREANU
Episcop-vicar
Sibiu

Preoți ardeleni martiri în revoluția românească din 1848-49

În afară de preoții „eroi” care au luptat în oastea lui Avram Iancu, zeci de alți preoți au fost împușcați, spânzurați sau tăiați cu săbiile, considerați ca dușmani ai revoluției maghiare, ca unii care se împotriveseră hotărârii Dietei maghiare de la Pozsony (Bratislava) ca Transilvania să fie anexată la Ungaria, ca și la „legea recrutărilor”, votată de aceeași Dietă, potrivit căreia saatele românești erau obligate să dea tineri pentru armata revoluționară maghiară, care urmau apoi să lupte împotriva trupelor habsburgice, a celor sârbo-croate și chiar a celor românești din Munții Apuseni. Consemnăm, și în cazul acesta, doar câteva nume. Încă din octombrie 1848 gârziile naționale maghiaro-secuiești procedează la executarea unor preoți români, între care Aron Tamaș din Bord, tată a opt copii, Simion Precup din Săușa, despre care un memorialist relatează că a fost tăiat în bucăți, Ioan Brejan din Gornești (toate în jud. Mureș), tânărul teolog Vasile Pop din Nazna, spânzurat în apropiere de Târgu Mureș, preotul Vasile Turcu din Cătina (jud. Cluj) spânzurat în Cluj, Mihail Pop din Nușeni, Vasile Popovici din Tăgșoru, împușcați ș.a.

În ianuarie 1849, au fost arestați profesorul Constantin Romanul Vivu, cu studii teologice la Blaj, participant și la revoluția din Țara Românească, iar acum prefect pentru zona Reghinului, împreună cu preotul viceprefect Ștefan Moldovan din Pinticu, unchiul său. După șapte săptămâni de detenție în Târgu Mureș, au fost condamnați la moarte de către un „tribunal de sânge” din același oraș și executați. În aceeași lună, au fost arestați preotul Toader Lupu din Hodag (jud. Mureș), împreună cu soția și mai mulți credincioși. Au fost condamnați la moarte prin schingiuire și ștreang.

Preotul Ioan Mitrofan din satul Finișel (jud. Cluj) a fost prins de o trupă de honvezi unguri după ce slujise în ziua de Sf. Ioan (7 ianuarie 1849), chinuit, schingiuț, iar a doua zi împușcat, lucru pe care îl relatează colegul său de altar într-un raport către episcopul Andrei Șaguna. Preotul Isac Oprea din Crăciunelu de Sus, lângă Blaj, a fost scos din biserică pe când săvârșea slujba Invierii (1849), torturat și apoi executat din dispoziția unui „solgăbirău” local. Au mai fost executați câțiva preoți din jurul Blajului, alții de pe Câmpia Transilvaniei, între care și Ioan Papiu din Budiu de Câmpie, tatăl lui Alexandru Papiu Ilarian, spânzurat la Turda, Ioan Alpin din Mănărade, Mihail Țărlău din Teiuș, împușcați ș.a.

Cățiva preoți ucși în zona Orăștie — Deva sunt menționați într-o „cronică” locală scrisă de preotul Nistor Socaci din Biscaria: Ioan Sentei din Petreni, spânzurat, Ioan Sina din Spini, schingiuț și apoi împușcat ș.a.

Un alt preot memorialist, Petru Moldovan de Hăimăgiu, relatând suferințele românilor din fostul comitat al Zarandului și din comitatul Arad de la începutul anului 1849, menționa și câțiva

preoți care au fost închiși sau împușcați în cursul unor expediții de jaf ale unor trupe maghiare venite din Ungaria. Iată câteva nume de preoți ucși: Iosif Cazan din Mesteacăn, Ioan Jude și fiul său cu același nume, ambii în parohia Poienari, Sinesie Grozav din Aciuța, Pavel Feier din Steia, Iosif Feier din Vața de Sus, Eftimie Popovici din Hălmațiu, Simion Groza din Gura-honț, Pavel Fărcaș din Pleșcuța, Avram Suba din Strâmba și Petru Încău din Brotuna, toți spânzurați; Mihail Oprisa din Tebea și Traian Banciu din Brad, împușcați.

În comitatul Arad consemnăm pe preotul Ioan Faur din Căpruța, spânzurat, Zamfir Pop din Șoimos, împușcat, în Bihor, Petru Pantea din Tulca, spânzurat, în Banat preoții Jivoin Petrovici din Sănnicolaul Mic și Vasile Popescu din Alioș, spânzurați.

Chiar și în vara anului 1849, deci în ultimile săptămâni ale „războiului civil”, au mai fost ucși câțiva preoți, între care îi pomenim pe Iosif Pop din Craiva, Ioan Moldovan din Uioara de Sus, fratele prefectului Vasile Moldovan, Nistor Moldovan din Giriș (azi Câmpia Turzii), tatăl protopopului cărturar Ștefan Moldovan din Mediaș, Ioan Crișan din Cămărașu Desert, împușcat la 15 august 1849, deci după capitularea trupelor maghiare.

Zeci de preoți au fost nevoiți să se refugieze în saie de munte sau în Țara Românească, după ce Transilvania a fost ocupată de trupele kosuthiste, comandate de generalul Iosif Bem.

O soartă tristă au avut și bisericile românești, fie ortodoxe fie unite. Într-o scrisoare a episcopului Andrei Șaguna către stărețul Neonil Buzilă de la Mănăstirea Neamț, cu data de 12 iulie 1850, se relatează că „în decurgerea celor doi ani săngeroși ni s-au ars 40 de biserici, 315 s-au jefuit și una s-a dărâmat până la pământ”. Biserica din parohia Veța (jud. Mureș) a fost transformată în biserică reformată (calvină), cea din Sângeorgiul de Pădure (Mureș) demolată, iar materialul a fost folosit la clădirea unei școli maghiare. Reședințele episcopale de la Blaj și Sibiu au fost devastate și jefuite.

Nu trebuie să trecem sub tăcere faptul că în unele parohii din părțile de est ale Transilvaniei, credincioșii români — fie ortodocși, fie uniți — au fost trecuți cu forța la alte confesiuni: cei din Vârghiș — Jud. Covasna — la unitarism, cei din Veța și Mozuni — jud. Mureș, la calvinism.

Iată doar câteva din suferințele preoților de mir de acum un veac și jumătate, pe care le-au îndurat cu încredere în viitorul neamului lor și cu speranța că vechile aspirări de ordin național, social și bisericesc vor fi înlăurate. Din nefericire, idealurile lor au fost realizate deplin abia după șapte decenii, prin actul memorabil de la 1 decembrie 1918. Să nu-i uităm, în rugăciunile noastre de la altar, măcar acum, la împlinirea a 150 de ani de la trecerea lor la Domnii!

Pr. Prof. MIRCEA PĂCURARIU

Figura biblică a profetului Ilie

Această personalitate vechitamentară a marcat profund istoria biblică a sec. IX î.d.Hr. Locurile scripturistice unde este menționat sunt următoarele: I Regi 17, 1—19, 21, 17—29; II Regi 1, 1—2, 17; II Paralipomena 21, 12—15; Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah 48, 1—12; I Macabei 2, 58; Maleahi 4, 5; Matei 17, 3—4, 10—13; Marcu 9, 4—5, 11—13; Luca 9, 19, 30—33; Apoc. 11, 3—12.

În legătură cu originea sa aflăm că era originar din Tesba Galaadului, adică din teritoriile cucerite de către evrei, în răsăritul Iordanului, la întoarcerea lor din robia Egiptului, pe care Moise însuși le-a rânduit ca parte de moștenire semințiilor lui Ruben, Gad și la jumătate din seminția lui Manase.

Activitatea sa-a desfășurat-o însă în vestul Iordanului, mai precis în regatul de Nord sau Israel, care a luat ființă în 933 î.d.Hr., după moartea regelui Solomon, când regatul acestuia s-a împărțit în două: regatul de Sud, cu capitala la Ierusalim și regatul de Nord, cu capitala la Sichem și mai apoi la Samaria, cu mult mai extins decât regatul de Sud, fiind alcătuit din teritoriile a zece dintre cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

Chiar de la începutul existenței acestui regat a fost introdus și practicat pe scară largă idolatriea, ceea ce a dus și la decăderea morală a poporului, pentru că este îndeobște cunoscut că atunci când un popor își părăsește credința și datinile, el decade și pe plan moral-social, nemaiavăd nimic sfânt.

Împotriva acestui flagel al idolatriei și al decadenței morale a luptat Ilie, cu tot zelul de care a fost în stare sufletul său aprins de dragoste față de Dumnezeu cel viu al străbunilor săi: Avraam, Isaac și Iacob.

S-a întâmplat ca în acel timp, pe tronul regatului de Nord să se afle regele Ahab, fiul lui Oniri, căsătorit cu o prințesă păgână din Tirul Feniciei. Acesta a domnit între anii 874—853 î.d.Hr. Subjugat întru totul de către consoarta sa păgână Izabela, Ahab a consimțit ca această să-și practice fără de nici o opreliște credința ei politeistă, ba mai mult să o răspândească și în poporul peste care el stăpânea. Sute de preoți păpâni, aduși din Fenicia, roiau în curțile palatului regal și în mai toate cetățile Samariei. Prozelitismul practicat de către aceștia au siluit și instrăinat, de la adevărata credință, multe suflete dintre evrei. Ei constituiau și o povară materială, întrucât se hrăneau din sudoarea frunții tocmai aceluia pe care îi înșelau.

Dumnezeu n-a putut îngădui o astfel de stare de lucruri și ca atare a trimis ca sol al său pe profetul Ilie. Răvna acestuia în apărarea monoteismului nu va fi egalată decât doar de Sf. Ioan Botezătorul. Amândoi acești bărbați au fost cinstiți în mod deosebit și de către Biserica creștină, care le-a rânduit în calendar zile speciale de pomenire. Ei sunt socotiți, pe bună dreptate, eroi ai credinței, întrucât n-au cedat nici în fața celor mai groaznice amenințări, ci au propovăduit cu o forță irezistibilă adevărul revelat despre Dumnezeu cel unul.

Puternica lor credință și viața ireproșabilă trăită în acord desăvârșit cu credința le-a dat tăria morală să-i înfrunte, fiecare dintre ei, pe regele timpului în care au trăit și pe preoții și profeții mincinoși care sminteau poporul și-l îndepărtau de la calea cea dreaptă, atât pe plan religios, cât și pe plan moral-social.

Profetul Ilie a făcut dovada unei asemenea slujiri pe tărâmul credinței încă, după mărturia Scripturii, Dumnezeu i-a găsit vrednic de a-l chema în împărăția Sa cerească, într-un alt mod decât ajung obișnuit oamenilor acolo. Este vorba de înălțarea lui Ilie cu trupul la cer. Tocmai datorită profunde implicări a lui Ilie în realitatea lumii create, în categoriile timpului și spațiului, a fost posibilă o asemenea minune a transcederii sau ieșirii cu ușurință din aceste categorii.

Este interesant că prezența acestui „om ceresc”, care a fost Ilie, s-a făcut resimțită mai mult aici pe pământ, decât în lumea de dincolo,

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Nereușind să se regească pe sine și tot mai instrăinat de vocația sa originară, lumea contemporană ne apare puternic marcată de cele mai bizare idei și curente, și măcinată lăuntric de o gravă criză de identitate.

Feminismul, așa cum ni se prezintă de vreo câțiva ani încoace, este și el unul dintre aceste curente pretins novatoare căruia lumea noastră îi plătește tribut.

Deși perceput, cel puțin până la un anumit nivel, ca o mișcare generoasă de emancipare a femeii de sub tutela anumitor tipare inrobitoare pe care, de ce să nu o recunoaștem, istoria le-a impus în cursul ei ducând la o situație într-un plan inferior a femeii în raport cu bărbatul, fie că ne referim la aspectul religios, politic sau social, finalmente el nu este altceva decât o ispită căreia lumea noastră trebuie să-i facă față.

Una dintre cauzele care a dus la această referită stare ar fi,

din punctul de vedere al militanților/militantelor feminismului, tocmai religia creștină, care prin modul în care privește femeia și rolul său în biserică sau în societate, s-ar face vinovată principal pentru această realitate.

Pentru o dreaptă apreciere a lucrurilor, se impune înainte de toate să cunoaștem modul cum privește creștinismul femeia și care este statutul său atât religios cât și social. Nu vom comenta felul în care privește romano-catolicismul sau protestantismul această chestiune, ci ne vom rezuma doar la perspectiva ortodoxă, pentru că există destul rău-volitori și neaveniți care se străduiesc să demonstreze că Biserica Ortodoxă, pe lângă un anumit imobilism, s-ar mai face vinovată și de... discriminarea femeii.

Sminteala feminismului

Sigur, pentru a fi cât mai credibili, aceștia încearcă să-și susțină părerile, nici mai mult nici mai puțin decât cu argumente scripturistice. Textul cel mai invocat în acest sens este cel de la Efeseni 5,33 în care Sf. Ap. Pavel spune: „bărbatul să-și iubească femeia ca pe sine însuși, iar femeia să se teamă de bărbat”. Din acest text ar rezulta, vezi Doamne, statutul de inferioritate al femeii față de bărbat. Numai rupt din contextul său citatul respectiv ar putea da naștere la astfel de răstălmăciri, privit însă în ansamblu său, el este cât se poate de limpede. Vorbind despre relația dintre soț și soție, Sf. Pavel o asemuiește cu relația dintre Hristos și Biserică. Or, așa cum în această relație Hristos este capul, iar Biserica trupul, la fel trebuie să fie și relația din-

tre cei doi soți. Fundamentul acestei relații este iubirea, iar iubirea comportă, printre altele, ascultare și supunere. Așa cum Biserica urmează și se supune Celui care o conduce și îi dă viață, prin analogie femeia este datoare să-și asculte bărbatul și să i se supună în toate. Desigur, nu este vorba de o supunere din frică, ci izvorâtă din considerație și respect, pe care cel mai mic le datorează celui mai mare. Iată și argumentul irefutabil al apostolului „Eu nu-i îngădui femeii nici să învețe pe altul, nici să aibe stăpânire asupra bărbatului, ci să stea-n liniște. Fiindcă Adam a fost zidit întâi, apoi Eva; și Adam n-a fost amăgit; dar femeia, fiind amăgită s-a făcut călcătoare de poruncă” (I Tim. 2, 12—14).

Să ne întoarcem însă la poziția ortodoxă referitoare la rolul și rolul femeii în biserică, în fa-

(Continuare în pag. a 2-a)

Preot STOIA NICOLAE

Comunicat de presă

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 15 iulie a.c., s-a arătat receptiv la dorința Papei Ioan Paul al II-lea ca o eventuală vizită a Sa în România să se desfășoare în spirit ecumenic.

Sfântul Sinod consideră că este necesar ca această vizită să se desfășoare într-un climat care să permită înscrierea ei în istorie ca eveniment major cu adevărat frățesc, ecumenic, de apropiere și cooperare între Biserici.

Acesta este motivul pentru care problema unei asemenea vizite nu poate fi separată de calitatea relațiilor dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Greco-Catolică, relații care trebuie ameliorate prin dialog pentru o posibilă vizită papală reușită.

În perspectiva vizitei Papei în România, vor fi inițiate consultări neoficiale între reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române și cei ai Vaticanului în toamna acestui an. Patriarhia Română va propune Vaticanului instituirea unei comisii mixte ortodoxo-romano-catolice pentru pregătirea vizitei papale.

În urma acestor consultări și a propunerii comisiei mixte pregătitoare se va emite o scrisoare oficială de invitație a Papei Ioan Paul al II-lea de la vizita România.

BIROUL DE PRESA
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Mai este loc pentru evlavie într-o lume tehnicizată?

Desacralizarea vieții omului și indiferențismul religios la care sunt părtași deopotrivă mireni și clerici ne face să ne punem o astfel de întrebare. Din perspectivă tehnică evlavie nu se găsește un argument imediat dar se răsfărge, oarecum, în viața celui ce o practică. Din perspectiva credinței evlavie este chemată să dinamizeze efortul creștinului spre mântuire descoperindu-i ontologic relația dintre el și Dumnezeu.

Putem vorbi la nivelul familiei, cu adevărat creștine, de protopopul evlaviei la care e chemată mama. Reînțelegerea mamei ca iconă (chip) a dumnezeirii Fiului în viața familială va re-cristina familia atât de pervertită la acest sfârșit de mileniu. Mamei îi revine rolul de a reface drumul pierdut de la casa la biserică și de la pridvor la altar, prelungind duhul Bisericii în spațiul „Eclisiei domestice”.

Evlavie însumează în esența sa o diversitate de expresie și de atitudine pentru că este „roada Duhului din noi” ce se manifestă prin: „dragoste, bucurie, pace, îndelungă răbdare, fapte de bine etc.” la împlinirea cărora va trebui să stăruim fiecare din noi dacă vrem să urmăm „calea strămtă” la care ne-a provocat Hristos: „Fiți voi desăvârșiți precum și Tatăl vostru desăvârșit este”. (Mt. 5, 48).

Evlavie e desăvârșită armonie între virtuțile sufletului și faptele trupului, între gând, vorbă și faptă, între credință și viață, însumate în acte de cult. Această armonie între suflet și trup a redat-o înțelepciunea poporului în cuvinte cât se poate de sugestive și frumoase: „Ori te poartă cum îți vorba, ori vorbește cum îți portul”. Esența evlaviei creștine la poporul român o putem sesiza prin însăși simplitatea cuvintelor ce ne fac să înțelegem că evlavie este vârsta bărbăției ce pornește de la cea mai elementară normă: bunul simț și sfârșește în iubirea treimică.

În Vechiul Testament nu vom întâlni expuneri teoretice despre evlavie ci numai descrieri ocazionale despre cuprinsul și aspectele ei. Pentru Vechiul Testament trebuie avut în vedere și modul în care era conceput raportul dintre Dumnezeu și credincios. Problema nemuririi sufletului și a vieții veșnice era puțin dezvoltată de aceea și noțiunea de evlavie suferă, oarecum.

Drept, cuvios, evlavios, în concepția vechi-testamentară, este cel care își manifestă credința vie și încrederea puternică în Iahve — Dumnezeu absolut — singurul adevăratul Dumnezeu și împlinește cu devotament toate poruncile descoperite prin gura lui Moise. Scopul urmărit atât prin cult cât și prin împlinirea poruncilor morale este desăvârșirea, sfințirea: „Fiți sfinți căci Eu sunt sfânt” zice Domnul prin gura lui Moise, (Lev. 19, 2).

Nici Mântuitorul Hristos nu rostește acest cuvânt — evlavie — pentru că esența cuvântului nu ține de rostire ci de împlinire. Lipsa unei definiții propriu-zise în cele patru Evanghelii nu trebuie să ne mire pentru că Mântuitorul n-a expus teoretic dumnezeiasca Sa învățătură, ci în mod practic, servindu-se fie de parabole, fie de scurte îndemnuri morale, dar mai ales de propriul său exemplu. De aceea putem vorbi astăzi de actualitatea evlaviei și nu o putem discuta de actualitatea prezenței lui Hristos în viața noastră. El, Hristos, este prezența la care va trebui să se raporteze fiecare creștin până la Parusie, având în atenție trăirea creștină prin harul Bisericii, credință și fapte bune.

Adevărata evlavie constă în oglindirea lui Hristos în întreaga noastră viață, adică în însăși urmarea Lui. Dar pentru aceasta trebuie să trecem proba de foc a credinței. Evlavie își găsește locul într-o lume tehnicizată în măsura în care omul zilelor noastre redescoperă dimensiunea duhovnicească a existenței sale în Duhul Bisericii cea una, care se prelungește de la pământ la cer. (Cf. Pr. D. Stăniloae — Dogmatica)

Prin acest duh a rămas actuali Sfinții Părinți, înțelegând viața în Hristos printr-o continuă părtășie de apă cea vie a Lumii lumii. Exemplul lor este exemplul nostru pe care suntem chemați să ni-l asumăm într-o rânduială soteriologică.

Tehnică acestui sfârșit de veac și mileniu a atins cote impresionante, față de care teologii vor trebui să fie pregătiți a da răspunsuri adecvate pornind de la premiza Apostolului Pavel: „Toate mi sunt îngăduite dar nu toate de folos”.

Există o tehnică ce se naște din criză morală (avortul, euta-

nasia, clonarea) și există o tehnică ce poate naște criza morală (televiziunea, telefonul). În această idee ne putem întreba care a fost folosul tehnicii ce a adus în lume bomba atomică sau care este folosul clonării în jurul căreia se face astăzi atâta valvă. Ca teologi și creștini avem datoria unei atitudini creștine, pozitive față de noul tehnicii în măsura în care el contribuie la angajarea omului spre bine. De aceea nu ne putem împotrivi agriculturii prin calculator, poștei electronice sau bibliotecilor computerizate. Ele ne înlesnesc activitățile cotidiene și nu ne anulează scopul creștin al vieții care este mântuirea. Pe când această diabolică competiție spre înarmare cu toate că se „predică” peste tot pacea, și această anulare a personalității individului prin clonare sunt motive întemeiate ca să ne întrebăm nu numai dacă mai e loc de evlavie ci mai ales dacă nu suntem datori să o redescoperim credincioșilor prin exemplul personal știut fiind că „dărând din ceea ce nu avem dobândim” (Cf. N. Steinhardt — Dărând vei dobândi).

De aceea răspunsul la provocarea tehnicii va avea în vedere actualizarea noastră după modelul Sfinților Părinți. Născută din necesitatea duhovnicească esențială a celor de atunci și răspunzând nu mai puțin concret necesităților de azi, mărturia Sfinților Părinți este noutatea veche prin care Dumnezeu ne luminează la un loc împreună cu cei ce au fost și vor fi. Sinteza lor ne obligă la realizarea propriei noastre sinteze dintre teologia lor și lumea în care noi ca generație de creștini trăim și ne pregătim pentru împărăție. De aceea acolo unde se află adevărata evlavie, toate năzuiele religioase spre mântuire și spre desăvârșire se exteriorizează printr-o viață nouă (după modelul Părinților), printr-o viață care ne formează neînclat în chipul lui Hristos prin lucrarea harului dumnezeiesc și prin strădania omului. Această strădanie se concretizează în gândirea Sfântului Serafim de Sarov în a ști să aducă pe Duhul Sfânt în tine. În Duhul Sfânt omul își regăsește vocația de Creator creat și reface drumul dintre chip și asemănare urmând calea evlaviei între Cruce și Înviere prin Jertfă.

Viața nouă, a creștinului cu adevărat evlavios, are ca punct de plecare harul divin, ca mijloc de înălțare credința, ca formă de manifestare iubirea aproapei, ca mediu prielnic — comunitatea, iar ca scop final dobândirea mântuirii. Modelul ei este Hristos iar călăuză dumnezeiască Sa învățătură.

Sfântul Apostol Iacob descoperă evlaviei sensul ei practic: „Să cercetăm pe orfan și pe văduve în necazurile lor, și să ne păzim pe noi fără pată din partea lumii” (Cf. Iacob 1, 27).

Cuvântul lui Dumnezeu se actualizează în noi prin împlinirea ca provocare divină: „Fiți dar împlinitori ai Cuvântului și nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înșivă. Căci dacă cineva este ascultător al Cuvântului fără a-i fi și împlinitor, el seamănă cu omul care-și privește în oglindă fața sa firească: s-a privit și s-a dus și-nădată a uitat cum era, dar cel ce se uită cu luare-aminte, într-o lege desăvârșită, aceea a libertății, și a rămas în ea, fiind el nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face, acela fericit va fi în faptele sale”. (Cf. Iacob 1, 22-25).

Iată cum libertatea în Dumnezeu se regăsește în puterea de a săvârși binele, de a împlini în viață poruncile lui Dumnezeu pornind nu de la exterior chipului reflectat în oglindă ci de la realitatea oglinzirii Cuvântului în noi — de la evlavie.

Dacă cineva se crede că e curcenc — spune același apostol Iacob — dar nu-și înfrănează limba ci-și înșeală inima, cucernicia lui e zadarnică. Evlavie Părinților, la care suntem chemați și noi, se oprește în pragul tainei și ne îndeamnă la trăire, la curajul de a depăși cuvintele prin rugăciune și tăcere. De aceea Sfântul Isaac Sirul definea atât de profetic: „Tăcerea este taina veacului viitor iar cuvintele unealta acestei lumi”. Iată cum Sfântul Isaac Sirul ne răspunde la această întrebare cu multă vreme înainte de-a ne-o pune.

Despre evlavie nu putem rosti cuvinte, pentru că ele sunt unealta acestei lumi, dar putem să ne rugăm să o dobândim odată cu tăcerea. Atunci vor vorbi doar faptele noastre. Răspunsul meu se va opri la tăcere pentru că atunci când o vom înțelege, evlavie va veni de la sine și va fi în noi înșine.

Pr. drd. CRISTIAN MUNTEAN

Revoluția democratică din 1848 și protopopul Ioan Popazu

(20 dec. 1808 — 5 febr. 1889)

Făcând parte din numărul celor care au aprins flacăra unei lumini puternice pentru deșteptarea neamului românesc, numele protopopului Ioan Popazu este legat de tot ceea ce a însemnat lumină și progres în frământatul veac al revoluției democratice.

Născut în Scheii Brașovului cu 190 de ani în urmă, în casa negustorului de pește Ioan Popazu (venit de la Vălenii de Munte) și al Stancăi (născută Voina, o vestită familie din Schei), în casa de pe Podu lui Grid, nr. 39 (unde au primit lumina zilei și două surori, Maria, viitoarea mamă a lui Titu Maiorescu și Elena, decedată de timpuriu, precum și fratele Constantin, un cunoscut negustor și cititor al gimnaziului șagunian din Brașov), Ioan Popazu, de timpuriu manifestă aplecarea spre învățătură, bucurându-se mai întâi de protecția dascălului Simion Jinaru de la școala din Schei, apoi de învățătura de la școala grecească de pe actuala str. Brâncoveanu. Urmează cursurile liceului Honterus din Brașov, ale celor romano-catolice din Sibiu, și Cluj, și în sfârșit pe cele universitare la Viena, unde frecventează facultățile de teologie și filozofie încheiate în anul 1836, când este numit secretar al episcopului Vasile Moga, la Sibiu pentru un an de zile, pentru ca din 4 martie 1837 să revină la Brașov ca diacon al bisericii Sf. Nicolae din Schei și din 10 aprilie 1838 paroh și protopop al acestei biserici timp de 27 de ani. Nemulțumit de starea școlii din Schei o reorganizează numind noi cadre în persoana dascălilor Andronic Androne, Nicolae Preda, Nicola Nicolau, Iosif Barac și Toma Moldovan (ultimul pentru clasa de fete), reușind să obțină în 27 februarie 1844 calitatea de școală normalicească, echivalentă cu cea de stat, în sensul că absolvenții acestei școli se puteau înscrie în orice școală gimnazială. Visul său era acela de a înființa un gimnaziu pentru români și în acest scop reușește să obțină din partea autorităților dreptul de a forma o comisie de cercetare (al cărei președinte era), alcătuind astfel proiectul noului institut școlar încă din anul 1840.

Cu acest deziderat se implică în evenimentele revoluției pașoptiste. Deja în 6 februarie 1848, noul episcop Andrei Șaguna, recent urcat pe scaunul arhieresc, îi solicită protopopului Popazu cațiva „bărbați” din Schei în care are deplină încredere pentru a se sfătui cu privire la „tulburările” care s-au iscat. Cu acest prilej este trimis o delegație, în frunte cu noul episcop al bisericii, avocatul Ioan Bran (singurul avocat român al Brașovului). Revenind la Brașov, în fruntea celor 400 de români din Schei, Ioan Bran pătrunde la 28 martie 1848 în clădirea Sfatului, depunând o petiție cu valoare de ultimatum, ale cărei idei se regăsesc în petiția înaintată de revoluționari împăratului la Viena. Ca urmare Universitatea Săsească (autoritate politică a sașilor), prin adresa din 3 aprilie 1848 declară că „românii vor avea dreptul de a putea fi aleși mădulari (membri) și de a pretinde aplicare și înaintarea la dregătoriile comunale...”. De pe avonul bisericii din Schei, protopopul Ioan Popazu anunță că „la 3/15 mai s-a hotărât a se ține la Blaj o adunare națională” și ca urmare Reprezentanța bisericii își „ține cea mai sfântă datorie după putință a îngrijii și a se sili ca să-și capete națiunea română drepturile sale și așa s-au hotărât ca toți reprezentanții să poftescă la această adunare”, stabilind ca dată a plecării 26 aprilie '48, în frunte cu protopopul Popazu, destinându-se pentru aceasta 600 fl. din fondurile bisericii.

Ca urmare protopopul Ioan Popazu este al doilea din cei 10 secretari ai Adunării de la Blaj, iar între cei 46 delegați care au fost aleși pentru a prezenta petiția împăratului 9 erau brașoveni (într-unul și protopopul Popazu), iar dintre cei 100 delegați pentru Dieta din Cluj erau foarte mulți brașoveni. Biserica din Schei adaugă suma de 4989 fl. și 22 cr. pentru această cauză, motiv pentru care protopopul Popazu scria de la Viena: „Binecuvântat fie ceasul în care națiunea română s-a sculat... binecuvântați să fie oamenii națiunii care s-au făcut povățuitori... binecuvântați să fiți Domnii Reprezentanți (ai bisericii din Schei) pentru că Dumneavoastră cu mulți ani înainte de întâmplările de față... ați luat parte însemnată la cauza națiunii române... viitoarele generații vor avea mari cuvinte de a vă mulțumi că ați dat ajutor la întemeierea viitorului națiunii române...” (doc. 1740/1849 sept. 2 - inedit).

Rămas în fruntea delegației de la Viena (căci mitropolitul Andrei Șaguna plecase la Dieta din Cluj și la Pesta) protopopul Popazu încearcă să predea petiția împăratului, dar acesta se refugiază la Innsbruck, condiții în care toată delegația este arestată sub prezumpția că sunt spioni. După multe peripecii ajung la Innsbruck înmânând împăratului petiția și obținând promisiuni mari: „Aici la împăratul stăm bine — informa pe brașovenii notarul Ioan Bran — avem toată nădejdea că ne vom ajunge dorința, ne vom redobândi drepturile noastre strămoșești” (doc. necatalogat, arhiva bis./1848). Totuși promisiunile se lasă așteptate și delegația română înaintea o nouă petiție, în care, problema cea mai insistată era cea a școlilor românești, supuse unui proces de maghiarizare.

În tot acest timp de așteptare, protopopul Ioan Popazu, cât și episcopul bisericii informează pe brașoveni ce se întâmplă la Viena.

(Urmare din pag. 1)

milie și în societate în genere, care este cât se poate de clar conturată și în strictă conformitate cu învățătura revelată. Pe baza referatului din cartea Facerii 1, 27 unde se afirmă că Dumnezeu a creat pe om „după chipul Său, făcându-l bărbat și femeie”, Biserica Ortodoxă, dincolo de delimitările de ordin biologic, susține egalitatea deplină a femeii cu bărbatul în ceea ce privește zestrea existențială — chipul lui Dumnezeu; cât și egalitatea lor în vocația de a deveni asemenea cu Dumnezeu.

În conformitate cu vocația sa originară, femeia are menirea de a asigura perpetuarea vieții, iar aceasta nu este puțin lucru. Urându-și această vocație ea împlinește de fapt porunca divină „creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul” (Fac. 1, 28). Darul nașterii de prunci este privilegiul pe care Dumnezeu i-l a oferit femeii, și totodată șansa izbăvirii sale din păcat și din moarte; „Femeia se va mântui prin nașterea de prunci, decât va viețui cu smerenie, în credință, în iubire, în sfințenie” (1 Tim. 3, 15).

Lucrul cel mai deosebit pe care îl afirmă creștinismul în privința femeii este fără îndoială faptul că intruparea Fiului lui Dumnezeu s-a făcut prin femeie. Dacă printr-o femeie a intrat păcatul în lume, iată că tot printr-o femeie a venit și eliberarea din păcat și moarte. Pentru faptul extraordinar de a fi consimțit la planul de mântuire a lumii, Dumnezeu a făcut dintr-o femeie o colaboratoare a Sa și totodată mijlocitoarea noastră la tronul Său. Iată cinstirea și culmea până la care creștinismul a ridicat femeia.

Un alt argument în susținerea faptului că femeia este cinstită în creștinism, este și acela că Dumnezeu a rânduit ca primele martore și primele vestitoare ale

„Eu v-am trimis mai multe epistole prin care v-am înștiințat pe scurt de deputăciunea română de aici, până unde au scos cauza națiunii române — informa Popazu în scrisoarea din 2 septembrie 1849 — Am înțeles cu mare durere — scria în continuare Popazu — că sunt unii oameni nepricepuți care blastăm națiunea română... la rătașii care umblă cu astfel de vorbe, eu le răspunzu așa: ungurii au fostu hotărâtu ca să strângă toate națiunile nemaghiare împreună lăcutoare... pentru aceia iată că au căzut cu sunetu... De aceea — spune Popazu în concluzie — oamenii românilor cei cu minte, ba tot românul trebuie să zică: binecuvântatu să fie ceasul în care națiunea română s-au sculat... bărbații națiunii române au pătruns evenimentele, au croit și au nimerit calea cea adevărată și sigură”. Promite în final să rămână la Viena „până se va schimba într-o parte puțin timpul, că nu este bine să lăsam Viena fără nici un bărbat, nici un mînuț” (doc. necatalogat/2 septembrie 1849).

Între drepturile cerute de delegația română figura: „Națiunea română se garantează: limba română în toate adunările, în toate sfaturile comune este primită; românii în toate școlile elementare și mai înalte în toate lucrurile bisericești să-și întrebunțeze limba sa română, fără nici o turburare; Sinoduri să îngăduie, unde românii fără nici o candidație să-și aleagă episcopii săi și mitropolit și apoi că noi să fim de cătră sărbi iară independenți; tinerii români să să aplice în toate diregătorile statului în drept proporție...” (Sterie Stinghe, „Documente... op. cit., vol. IV, p. 29).

„După ce am colindatu acum a treia oară pe D. miniștri, cererea națiunii române s-au luat în pertractare și așteptăm ca astăzi-măine să căpătăm rezoluțiune — asigura Popazu în scrisoarea din 31 martie 1849 — Noi nădăjdum că rezoluția va fi spre mulțumirea noastră — asigura protopopul brașovean — pentru că am făcut ca familia împărătească să se intereseze mult pentru cauza românilor, apoi gazetele toate, care ne-au primit în coloanele lor petițiunea noastră, o laudă, că este dreaptă și potrivită cu spiritul timpului de astăzi... vom avea, fraților — asigura Popazu — în Ardeal domnii noștri, vom avea aici la ministeriu consilierii noștri. Națiunea noastră cu un cuvânt va avea viață politică, drepturile sale, vaza sa înaintea împărăției și înaintea Europei. Domnilor — asigura protopopul în continuare — sfânta Biserica noastră este recunoscută de patroana națiunii. Acum este vremea ca odată pentru totdeauna să sprijinească cauza noastră, ca patru milioane și jumătate de Români să se ridice la ferice, ca națiunea română să poată zice că ridicarea noastră avem de a o mulțumi sf. bisericii române din Scheiu” — aprecind astfel eforturile financiare, dar și umane depuse pentru această delegație, suportând mari cheltuieli. În 1850 protopopul, alături de alți brașoveni se mai afla încă la Viena „în cauza națiunii române”. Mitropolitul Andrei Șaguna desemnează pe preoții din Schei, Ioan Petric și Petru Gherman să-i suplimenteze parohia și calitatea de protopop. Nerăbdători șcheienii îi trimis mai multe scrisori, solicitând amănunte. „Domni mei — se plângă protopopul Popazu prin scrisoarea trimisă prin frațele său Constantin Popazu — știind că în astfel de vremi... să cam despectuiescu scrisorile trimise pe poște, cum au păținit deputăciunea noastră cu mai multe scrisori”, motiv pentru care multe informații s-au pierdut. „Aici — asigura Popazu — dăm memoriale peste memoriale la înaltul ministeriu, prin care ne plângem despre nedreptățile și neajunsurile, ce se întâmplă românilor în tot locul... ceremu să se ridice din calea Românilor pedecile, ce se pun în privirea negoțului și a industriei spre mare pagubă... Până când o națiune — asigura Popazu — are a să lupta cu greutăți, până atunci ea este trează, bărbată, tare, iubitoare de aproapele... Aceasta am văzut-o la mari și puternici români, a căror strănepoti suntem noi”. În încheiere informează pe brașoveni că „de la plecarea preasfințitului nostru arhieru de aici din Viena (Andrei Șaguna), fusei însărcinatu de deputații români de aici, ca să ducă cuvântul pe la audiențele la Maestrea sa și la miniștri”, motivând astfel de ce nu revine acasă, deși „m-a încinsu un dor de patrie, care îmi sfășie inima cu totul” (Sterie Stinghe, op. cit., p. 64-66).

Mai multe documente confirmă cheltuielile delegației suportate de biserica Sf. Nicolae, cheltuieli girate de reprezentanța bisericii, în frunte cu protopopul Popazu. Revenit în Schei, nu fără cunoscutele rezultate, edificat asupra posibilităților de înființare la Brașov a unui gimnaziu românesc (pe care-l proiectase încă din 1840), sprijinit de mitropolitul Andrei Șaguna, de negustorii brașoveni, care îi asigură suportul financiar și prin eforturile conjugate ale celor două biserici: Sf. Nicolae din Schei și Sf. Treime din Cetate, la 1 septembrie 1851 primul gimnaziu românesc își deschide porțile pentru todeauna, protopopul Popazu fiind primul președinte al Eforiei și sufletul tuturor acțiunilor pentru edificarea, consolidarea și oficializarea acestui institut confesional ortodox. După o activitate de 27 de ani ca protopop al Brașovului, îmbracă haină arhierescă, devenind episcop al Caransebeșului.

Prof. VASILE OLTEAN

Smintea feminismului

Învierii să fie, nimeni altcineva decât tot niște femei. Pentru acest fapt, Biserica noastră Ortodoxă le-a dedicat în exclusivitate una dintre duminicile anului, a nume a treia după Paști, numită **Duminica femellor mironosife**. Atunci când apostolii se ascundeau de frica iudeilor și totul părea să fie iremediabil pierdut, iată că aceste femei au avut tăria să meargă la mormânt pentru a-l aduce Celui Răstignit și îngropat ultima cinstire. Fapta lor curajoasă a fost răsplătită cu generozitate de Dumnezeu. Pe ele le-a învrednicit să fie primele martore și vestitoare ale Învierii. De la aceste femei s-a aprins flacăra credinței creștine. Să ni le aducem aminte și să ne plecăm cu smerenie înaintea numelor lor „Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, Salomea... Ioana, femeia lui Huza și Suzana” (Mc. 16, 1: Lc. 24, 10).

Mai presus de delimitările de ordin biologic, cei doi: bărbatul și femeia, sunt chemați fiecare în conformitate cu vocația sa specifică la împlinirea în același unic și suprem ideal Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu intrupat, în Care „nu mai este parte bărbătească și parte femeiească: pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus” (Gal. 3, 27). Aceasta nu vrea să însemne nicicum anularea lor ca individualități ci doar afirmă un fapt esențial, și anume că existența umană nu se poate împlini decât în măsura în care, depășindu-și materialitatea, declinativ delimitările de natură biologică, se regăsește pe sine în Prototipul său — Hristos cel înenim.

Așa cum ni se prezintă feminismul, el nu este decât o abateră și pervertire a rosturilor absolute așezate de Dumnezeu în creație. Dincolo de revolva fără

sens împotriva acestor rânduieli care tin de domeniul tainei, deci de domeniul științei divine („omule, cine ești tu, cel ce-I răspunzi lui Dumnezeu împotriva? Oare plămăuirea-i va spune plămăuitorului: De ce m-ai făcut așa?” — Rm. 9, 20), feminismul nu este altceva decât un orgoliu nemăsurat, una dintre smintelile vremii noastre care se pare că și-a pierdut de tot simțul sacralului, venind parcă să adeverească o profetie făcută de Sf. Ap. Pavel. Dar să-l ascultăm pe marele apostol „va veni vremea când oamenii nu vor mai suferi învățătura să-nătoasă, ci după poftele lor își vor îngramădi învățatori, să le desfete auzul și auzul și-l vor întoarce de la adevăr și către basme se vor întoarce” (2 Tim. 4, 3-4).

Imagina pe care și-o dorește cu atâta ardoare și pentru care luptă femeia zilelor noastre, nu este decât o falsă imagine a feminității, o caricaturizare a ei. În fond această luptă nu face decât să indice drama pe care o trăiește omul zilelor noastre, care descoperindu-se pe sine tot mai instrăinat de Dumnezeu se descoperă de fapt tot mai instrăinat de sine și de adevărata sa vocație. Drama feminismului este toc-

mai drama neregăsirii de sine și neputința de a-și redescoperi vocația originară.

Creștinismul este cel care i-a redat femeii adevărata sa identitate și demnitate, eliberând-o de toate prejudecățile și umilințele la care istoria a supus-o. Să nu uităm că nici astăzi, în afara creștinismului, statutul femeii nu s-a schimbat, spre a nu ne referi decât la islamism. Prin Fec. Maria, religia creștină ne prezintă icona ideală a feminității în tot ceea ce are ea mai specific: fecioria și maternitatea, ea devenind ideala lui răvnit de orice fecioară sau femeie. Cultul deosebit de bogat închinat Sf. Fecioare, precum și prezența atâtor alte femei sfințe în cadrul cultului ortodox sunt dovada cea mai grăitoare a locului și cinstirii pe care Biserica Ortodoxă le acordă femeii.

Hărăzită de Dumnezeu în atotînțelepciunea Sa cu un scop anume, acela de a fi izvor de viață, femeia va fi cu atât mai feminină cu cât se va păstra în mai strictă conformitate cu vocația sa originară. Imaginea pe care și-o dorește femeia de astăzi este de fapt o deformare grosolană a chipului divin zidit de Creator în om, revoltă fără sens împotriva voinței divine și a propriei sale condiții și finalmente drama refuzării izbăvirii din păcat și din moarte.

La apelul făcut de Patriarhia Română, în sprijinul sinistărilor care au avut de suferit de pe urma recentelor inundații, în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului, cu sprijinul P. C. preoți, s-au făcut colecte în bani la parohii în sumă totală de 140 800 500 lei, sumă ce a fost distribuită în zonele calamitate din jud. Sibiu, sau din județele limitrofe.

De asemenea au fost strânse 12 000 kg de articole de îmbrăcăminte, 40 000 kg de cereale și 8 500 kg de alimente nealterabile care au fost distribuite familiilor sinistrate.

Acțiunile de ajutorare continuă, fiind organizate noi transporturi cu ajutoare.

Uniația românească din Transilvania

(V.)

Primatul papal (III)

Singurul popor barbar germanic nesupus scaunului Romei rămăse cel longobard. Acesta amenința Roma, după ce în anul 751 cucerise Ravenna de la bizantini, astfel că papii au cerut mai întâi ajutorul acestora. Numai că bizantinii cunoșteau atunci cu totul alte probleme, atât de ordin religios (iconoclasmul), cât și extern-militar — respingerea amenințărilor arabe. În aceste condiții, papii și-au îndreptat atenția spre alți aliați, părăsindu-i pe bizantini. Au cerut ajutorul francilor. Și fiindcă dinastia francă a marovingienilor nu mai deținea în fapt nici o putere, aceasta aflându-se în mâinile major-domnilor carolingieni, papa Zaharia (741—752) a legitimat răsturnarea dinastiei marovingienilor (ultimul rege al acestei dinastii a fost trimis la mânăstire) și instaurarea celei carolingiene. În anul 751 majordomul Pippin cel Scurt (fiul lui Carol Martell și unchiul viitorului împărat franc Carol cel Mare) a fost recunoscut de către toți francii drept rege, iar legatul papal Bonifaciu i-a dat ungearea regală. Trei ani mai târziu, papa Ștefan al II-lea (752—757) a mers el însuși la curtea francilor, cerând ajutorul acestora împotriva longobarzilor. Papa l-a încoronat încă odată pe Pippin, numindu-l „Patricius Romanorum” (apărătorul romanilor). După alți câțiva ani, papa i-a adresat lui Pippin o scrisoare în care se numea chiar Sf. Petru „eu, Petru, Apostolul”, și îi cerea încă odată să pornească lupta împotriva longobarzilor: „Eu v-am dat ajutor și victorie asupra dușmanilor voștri prin ajutorul dumnezeiesc. Dacă mă ascuți, veți primi mare răsplătită. Cu ajutorul meu veți învinge în această viață dușmanii voștri și vă veți bucura de toate bunurile acestui pământ, iar apoi vă veți mângâia de viața cea veșnică”. Cât de naivă trebuie să fi fost credința lui Pippin ca să accepte asemenea scrisori și să fie chiar pregătit să plece în Italia și să lupte împotriva lui Aistulf (regele longobard — n.a.), concluzionează profesorul universitar de istorie din Stuttgart, August Nitschke (în *Regate creștine timpurii, în Propyläen Weltgeschichte*, Berlin, ed. II, 1986, vol. V, p. 292).

Într-adevăr, Pippin a recucerit teritoriile longobarde din nordul Italiei (exarhatul de Ravenna, pe care longobarzii abia îl cuceriseră de la bizantini) și le-a dăruit papei. Se cunoaște azi că un legat bizantin a revendicat teritoriul de la franci, dar Pippin i-a răspuns că nu a luptat pentru oameni, ci pentru Sf. Petru, de aceea, teritoriile s-ar cuveni urmașului acestuia pe pământ (Ibidem, p. 292). Acest act de deosebită importanță în istoria ulterioară a papalității este cunoscut sub numele de **Donația lui Pippin** și în urma lui, papa nu a mai rămas doar conducător al orașului Roma, ci a devenit suveran, șef de stat, căci teritoriul pus de regele franc la dispoziția papei a fost numit de către acesta **Patrimonium Sancti Petri**. Este actul de fondare al Statului papal, stat care va supraviețui în istorie până în anul 1870 când va fi cucerit de Italia.

Dar, după ce își supusese toate popoarele apusene autorității sale, papalitatea a fost nevoită acum să-și justifice suveranitatea asupra unui teritoriu secular. A fost scos la lumină în acest scop un text nou, numit în istoriografie **Donatio Constantini**. „Documentul pentru constituirea dominației seculare a papalității este ceea ce a fost cunoscut până în epoca umanistă **Donația lui Constantin**, document dovedit de umanistul și viitorul secretar papal Lorenzo Vella (+1475) drept fals. Acest document a apărut în perioada timpurie a epocii carolingiene. În el se povestește că papa Silvestru I (314—335), cel dintâi episcop roman după încetarea persecuțiilor anticreștine și după edictul de toleranță din 313, l-ar fi vindecat pe Constantin cel Mare de patima jocurilor de noroc și că l-ar fi botezat. Împăratul, din prea mare respect față de papalitate, și-ar fi mutat reședința în Constantinopol, fiindcă nu i se părea înțelept să dețină autoritatea lumescă acolo unde a fost constituit de către Împăratul cel ceresc **caput christianae religionis** (capul religiei creștine). Tocmai de aceea i-a lăsat papalității palatul imperial de la Lateran și orașul Roma și Italia și toate regiunile din Apus, împreună cu drepturile și insignele imperiale” (Harald Zimmermann, op. cit., p. 14—15).

Situația papalității părea consolidată. Toate Bisericile din Apus și se supuseră, apoi mai dobândise și o putere seculară, un teritoriu care cuprindea aproape întreaga Italie de mijloc. Dar curând și-a dat seama că în ciuda marii evlavii a regilor franci, ajutorul nu a fost făcut gratuit. Papalitatea a fost nevoită să vadă cum pretențiile autorității france au crescut tot mai mult, astfel că a ajuns unealtă în mâinile acestora. Papa Leon III, învinut de fapte imorale și amenințat de populația Romei că va fi alungat, a cerșit ajutor de la regele Carol cel Mare, iar în schimbul sprijinului acordat, Leon a trebuit să-l încoroneze în ziua de Crăciun a anului 800 pe Carol ca împărat roman, fapt care a produs mare consternare la Constantinopol, bizantinii privind-i pe carolingieni drept uzurpatori, iar pe papi drept trădători. Ruptura dintre Apus și Răsărit s-a adâncit. Mai mult, autoritatea seculară francă nu s-a mărginit doar la o stăpânire politică a papalității, ci a considerat că este dreptul ei să se implice în probleme de credință, considerându-se „după modelul biblic al regelui preot David, drept stăpânitorul suprem al Bisericii” (Winfried Stadtmüller, *Christentum im fränkischen Reich* — Creștinism în Imperiul Franc —, în *Deutsche Geschichte* — Istoria germană —, vol. I, Gütersloh, 1993, p. 107). De aceea, în anul 794 a convocat un sinod la Frankfurt. Doctrina „Filioque” a fost impusă în întreaga Biserică francă, cu toată împotrivirea papei Leon III. Apoi, datorită unei traducerii greșite a actelor sinodului al VII-lea ecumenic de la Niceea din 787, acest sinod a fost considerat drept eretic. Episcopii deveniseră instrumente ale politicii lui Carol cel Mare.

În aceste condiții s-a considerat că procesul de consolidare a autorității papale în Apus nu era destul de fundamentat din punct de vedere juridic. De aceea a apărut încă un act, încă un fals. E vorba de **Decretaliile Pseudo-Isidorice**, atribuite episcopului iberic Isidor de Sevilla care a trăit în secolele VI—VII. Practic aceste decretalii false au modificat întreaga legislație a Bisericii, toate canoanele sinoadelor ecumenice au fost de facto abolite.

Acest document cuprindea, pe lângă unele canoane autentice, decrete de la 30 de papi (începând de la Silvestru I până la Grigorie II), cele mai multe dovedite drept false. Iată și împrejurările în care au apărut aceste decrete false atribuite lui Isidor din Sevilla: Pe la mijlocul celui de-al IX-lea secol, primat al Bisericii francilor era arhiepiscopul Hinkmar din Reims (845—882). Acesta l-a depus pe Rothad din soanul de episcop de Soissons. Rothad a protestat și a apelat la papă, cerându-i ajutorul. S-a deplasat chiar la Roma ca să-și susțină cauza. În jurul Crăciunului anului 864 a reușit să-l convingă pe papa Nicolae I să anuleze actul lui Hinkmar (ceea ce conform vechilor canoane ale sinoadelor ecumenice era ilegal, precum s-a văzut mai sus). Zimmermann crede că Rothad a adus din Franța noile decretalii false, ca bază juridică pentru acțiunea papei. În orice caz, afirmă el, „procesul lui Rothad este prima mărturie istorică a recepției decretaliilor la Roma” (Harald Zimmermann, op. cit., p. 85). Pe de o parte, aceste decretalii prevedeau superioritatea autorității papei asupra întregii lumi (**Papa caput totius orbis**), iar pe de altă parte, se stabileau relațiile juridice dintre episcopi, mitropoliți și sinoade. Episcopii puteau apela oricând la papă, nu mai erau supuși juridic mitropoliților sau sinoadelor mitropolitane (atv-Atlas, p. 140). „Un franc necunoscut, Pseudo-Isidor, a falsificat decrete papale din Biserica veche: episcopii nu mai erau supuși direct mitropoliților sau sinoadelor provinciale, ci numai papei; cinstirea onorifică a lui Petru a devenit drept bisericesc deplin valabil. Falsificatorul care a introdus în lucrare într-un chip foarte inteligent texte vechi (autentice) va fi crezut să slujească prin opera sa promovarea desăvârșirii pe acest pământ” (August Nitschke, op. cit., p. 316). Dar importanța și urmarea pe care a avut-o acest fals ne este explicat cu o mai mare claritate de o lucrare de la mijlocul secolului trecut, anume cursul de istorie universală al profesorului Georg Weber de la Universitatea din Heidelberg: „În aceste legi falsificate (...) apare o stare de drept conform căreia clerul este deplin eliberat de autoritatea statului, iar prin abrogarea dreptului mitropolitin și sinodal, puterea judecătorească, executivă și legislativă în Biserică este unită în persoana papei. În aceste noi decretalii, episcopii și mitropoliții sunt instituți doar de către papă; numai de către el sunt convocate sinoadele iar hotărârile acestor sinoade sunt confirmate doar dacă au acceptul papei. Toate deciziile în problemele mai importante din Biserică sunt lăsate pe seama scaunului papal. (...) Episcopii din Galia au acceptat aceste decretalii deoarece se simțeau cu mult mai puțin periclitați de puterea îndepărtată a papei, decât de autoritatea mitropolitină din vecinătate. (...) Odată cu creșterea puterii monarhice a papei,

sinoadele și adunările de tip aristocratic-republican au scăzut tot mai mult din importanță” (Georg Weber, *Manual de Istorie Universală*, Leipzig, 1859, vol. I, p. 542—543).

Am prezentat toate aceste date istorice, poate într-un mod mai amănunțit, pentru ca să se înțeleagă modul diferit în care s-au dezvoltat din a doua jumătate a mileniului trecut Bisericile din Răsărit și Apus. În timp ce în Est misiunile creștine au dus la apariția unor Biserici naționale independente, conform legislației din primele secole, în Vest această legislație a fost părăsită, desconsiderată, episcopul Romei care era primatul Italiei încercând să-și supună autorității sale întregul Apus. A folosit pentru aceasta tot felul de strategii, apel la împărați, scrisori de lămurire adresate unor episcopi. Dacă au existat documente în primele secole despre un primat, ca de exemplu decretul din 455 dat de Valentinian III, atunci trebuie cu orice preț văzute condițiile în care au apărut aceste documente. Dacă se admite existența unui primat prin argumentul că episcopii din alte regiuni au făcut apel la episcopul de Roma, atunci aceasta trebuie înțeleasă în sensul că el era episcopul din capitala Imperiului. Și mai trebuie ținut cont și de faptul că după instituirea Constantinopolului drept nouă capitală, s-a cerut sfatul și s-a apelat și la acest episcop, la fel cum chiriașii papii au cerut sfatul unor mari teologi episcopi (chiar din Apus), precum Ciprian din Cartagina sau Ambrozie al Milanului. Chiar din relația dintre episcopii romani și Curtea imperială se vede că urmașii Sf. Petru nu erau în stare de multe ori să-și facă ordine în propria ogradă, ajungând până acolo încât să-și spele rufele murdare în fața regilor ostrogoti pe care îi disprețuiau în sinea lor ca barbari și eretici.

Cu toate acestea, atunci când stăpânirea imperială bizantină s-a deșertat de Italia, episcopii de Roma au folosit acele edicte din trecut pentru ca să-și extindă autoritatea și în afara Italiei. La început, încă în secolul al V-lea, au încercat în Africa de Nord, dar s-au lovit de existența acolo a unei Biserici vechi, cu tradiții și care nu se lăsa convinsă de argumente-subterfugii ale papalității. Din această cauză au fost date răspunsurile hotărâte din Cartagina din al doilea deceniu al secolului V. Greutățile pe care scaunul episcopal de la Roma le-a întâmpinat din Africa de Nord au dispărut odată cu cucerirea regiunii de către vandalii barbari.

Apoi, papalitatea a încercat să-și extindă supremația în Galia. Nu au reușit să-i convingă pe episcopi, de aceea a apelat la autoritatea de stat. Aceasta, căreia numai de problemele bisericești nu-i ardea, i-a făcut papei hatărul. Așa a apărut decretul din anul 445 emis de Valentinian III, prin care papa era numit „vicar al lui Hristos”. Dar nu a fost de ajuns, căci nici cu acesta nu i-au putut convinge pe episcopii galezii să i se supună. Au trebuit să apară carolingienii, și abia atunci primatul papal a fost acceptat de episcopii din teritoriul fostei Galii romane.

A urmat Britania. Roma nu s-a lăsat intimidată de independența vechii Biserici irlandeze-celtice. A profitat de cucerirea anglo-saxonă și de naivitatea acestora și „i-a jucat” pe membrii familiei domnitoare, astfel că, până la urmă, a reușit. S-a dovedit cu această ocazie cât este de important și de folositor mitul petrin, deoarece conducătorii barbari și inculți ai anglo-saxonilor au acceptat supremația Bisericii Romei în defavoarea celei tradițional-irlandeze, doar fiindcă Biserica Romei, ca urmașă a Sf. Petru, afirma că deține cheile Împărăției lui Dumnezeu. La fel, tot datorită mitului petrin au reușit să supună și Biserica din regatul francilor. Bonifaciu, după ce a încreștinat o mare parte din germani, i-a supus autorității papale, iar când a fost chemat să reorganizeze Biserica din Galia, a supus-o tot papei. Normal ar fi fost, dacă se aplica vechea legislație și vechiul obicei din primele secole, să se respecte independența tuturor Bisericilor noi apărute, atât a celei britanice, cât și a celei galeze și germane (așa cum s-a recunoscut, pe baza canonului 34 apostolic, independența sau autocefalia Bisericilor nou apărute în Răsărit — în sec. al VIII-lea a celei gruzine, în anul 927 a celei bulgare, în 1912, a celei sârbești, iar în anii 1448 și 1589 a celei rusești, apoi, mai târziu, a tuturor celorlalte Biserici naționale din Răsăritul Europei). Norocul papei a constă în naivitatea popoarelor din Apus, cât și în necunoașterea din partea acestora a drepturilor care li se cuveneau și a tradiției Bisericii primare.

Dar, în momentul când s-a văzut că tot mai existau episcopi și mitropoliți care erau conștienți de vechea organizare sinodală a Bisericii, a apărut cel mai mare fals, **Decretaliile pseudo-Isidorice**, prin care, practic, canoanele vechi erau abrogate, Roma pornind pe o altă cale de dezvoltare. Nu s-a mulțumit cu o recunoaștere teoretică a autorității sale, ci a considerat că este de dreptul ei să intervină în problemele Bisericilor locale, să numească sau să demită episcopi, fără consultarea mitropolitului și a sinodului mitropolitin. Prin decretaliile pomenite, Roma atinseze culmea stăpânirii sale în Apus, toate Bisericile locale fiind la dispoziția ei.

Următorul pas era extinderea acestei stăpâniri în Răsărit. Dar aici s-a lovit de o rezistență feroce. Bizanțul nu era curtea anglo-saxonă sau cea francă, naivă și necunoaștătoare a vechilor tradiții și obiceiuri. Grecii nu s-au lăsat intimidați de afirmația că doar episcopul Romei deține cheile Împărăției lui Dumnezeu, în calitate de urmaș al lui Petru. Schisma era inevitabilă. Chiar dacă nu se ajungea la anatemizările reciproce între Biserici din anul 1054, totuși acestea nu mai puteau vieți în armonie, din moment ce Roma a părăsit tot ce avuseseră în comun în primele secole în materie de organizare și doctrină.

PAUL BRUSANOWSKI

Miron Cristea — patriarhul

(Urmare din pag. 1)

pitalei. Pentru meritele sale în slujba Bisericii și a națiunii române, Miron Elie Cristea a fost ales la 18/31 decembrie 1919, de către Marele Colegiu Electoral Bisericesc, ca mitropolit al Ungro-Vlahiei și ca primat al României, fiind investit la 1 ianuarie 1920 la palatul Regal din București. Ca mitropolit primat a dat o nouă orientare vieții bisericești, a înființat noi epării, a strâns cu în scaunele episcopale să fie aleși oameni vrednici, cu pregătire: Nicolae Bălan, tânăr profesor de teologie, mitropolit al Ardealului, Roman Clorogaru la Oradea, Vartolomeu Stănescu la Râmnic, Nicolae Ivan la Cluj, Nichita Duma la Argeș, Lazăr Triteanu la Roman, Nectarie Cotlarciuc mitropolit al Bucovinei ș.a.

La 2/15 octombrie 1922 în Catedrala din Alba Iulia îl încoronează pe regele Ferdinand I ca rege al tuturor românilor. Tot ca mitropolit primat deschide un nou Seminar teologic la Craiova (1922), precum și Seminarul teologic pentru orfanii de război de la Câmpulung (1922) unde va studia și viitorul patriarh Justin Molescu.

La 1 noiembrie 1925, în urma ridicării Bisericii noastre la rangul de Patriarhie, a fost investit cu ceremonialul îndătinat ca primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Între 20 iulie 1927 și 7 iunie 1930 a fost și membru al Regentei, iar din 10/11 februarie 1938 și până la moartea sa la 6 martie 1939 a fost și șef al Guvernului României.

După o activitate extrem de bogată, desfășurată în condiții nu tocmai prielnice, după o viață închinată Bisericii și Patriei a trecut la cele-veșnice în urma unei scurte suferințe departe de țară la Cannes, în Franța la 6 martie 1939, plâns de întreaga suflare românească, precum și de întreaga Ortodoxie. Trupul i-a fost adus în țară și îngropat cu funeralii naționale în cripta Catedralei Patriarhale.

Pomenindu-l acum la împlinirea a 130 de ani de la nașterea sa săvârșim un act de pietate față de figura venerabilă a patriarhului Miron, odrăslit din Toplița română, unde mânăstirea ctitorită de el cu hramul Sf. Prooroc Ilie îi poartă în nemurire și în același timp ne străduim să-i urmărim sfintele lui povețe, dragostea și dăruirea către Biserica moșilor și strămoșilor noștri și către țara și poporul nostru cel binecredincios.

Să trimitem acum un gând plin și o lacrimă de recunoștință pe lespezea de marmură ce-l acoperă mormântul său din Catedrala patriarhală din București și să-l rugăm pe Dumnezeu-Părintele Lăzărilor să așeze sufletul său în ceata aleșilor care i-au bineplăcut Lui din neam și în neam.

VEȘNICA LUI POMENIRE.

De ce a fost Șaguna mare?

Mitropolitul Andrei Șaguna a fost una dintre cele mai marcanțe și proeminente personalități din trecutul românesc. Nicolae Popa, cel care i-a consacrat cel dintâi o monografie, l-a numit „mare și rar bărbat al națiunii române”. Nicolae Iorga afirma în 1904 că puține nume sunt așa de populare în Ardealul românesc ca cel al lui Șaguna. Ioan Slavici îl considera drept un Mesia al românilor ardeleni, iar istoricul american Keith Hitchens l-a considerat a fi fost ultimul dintre marii episcopi conducători naționali. Din păcate istoriografia marxistă și catolică de la noi și-au dat mâna pentru a-l discreditat și denigra, etichetându-l drept un „colaboraționist” sau un „trădător” al aspirațiilor neamului românesc. Având în vedere că în acest an se împlinesc 150 de ani de la revoluția din 1848 în care Andrei Șaguna a avut un rol important, considerăm că e un moment binevenit de a readuce în atenția noastră adevărata lui statură, pe care unii din dispreț față de ortodoxie încearcă să i-o întineze. Revoluția de acum 150 de ani a izbucnit la Palermo, în Sicilia, în ianuarie 1848. La 22 februarie 1848 a izbucnit revoluția la Paris, ducând la înlăturarea regelui Ludovic Filip de Orleans. O amploare deosebită a cunoscut revoluția și în Imperiul habsburgic. Astfel la 11 martie are loc o adunare la Praga, iar la 13 martie a izbucnit revoluția la Viena. La 15 martie 1848 a izbucnit revoluția antihabsburgică la Pesta. Știrile despre izbucnirea revoluției în Apusul și centrul Europei au ajuns curând și în Transilvania, unde încă din cursul lunii martie au avut loc manifestații revoluționare la Arad, Timișoara, Lugoj, Cluj, Alba-Iulia, etc. Așa cum am afirmat Șaguna a avut un rol important în desăvârșirea acestor evenimente.

Că Șaguna a fost mare o știe toată lumea, chiar și cei care încearcă să-i întineze numele și memoria. De fapt tocmai pentru că a fost mare și a aparținut Ortodoxiei se încearcă să i se conteste meritele. Altfel ar fi stat lucrurile dacă ar fi fost de altă confesiune...

Pentru a ne face o imagine cât mai clară asupra complexei personalități a lui Șaguna ar trebui să ne oprim asupra întregii lui activități pe care a desăvârșit-o. Din păcate din lipsă de spațiu ne vom opri foarte pe scurt doar asupra câtorva aspecte legate de activitatea lui politică și culturală.

Așa cum arăta istoricul american Keith Hitchens, mulți dintre contemporanii săi au înclinat să-l vadă în primul rând ca un personaj politic, un strateg iscusit al cărui tel principal a fost să domine mișcarea națională. Șaguna însă nu a fost interesat de politică ca și carieră. El nu a căutat să realizeze țeluri politice deși a fost figura principală a vieții politice românești din vremea sa. Șaguna a considerat angajarea sa în mișcarea națională ca pe o datorie. Situația politică a Transilvaniei a cerut adeseori ca ierarhii de aici să se implice și în problemele politice ale vremii. Astfel la numai câteva zile de la Hirotonirea sa ca episcop, a plecat la Blaj, unde a prezidat împreună cu episcopul unit Marea Adunare Națională de pe Câmpia Libertății (3/15 mai 1848). Aici a fost ales în fruntea unei delegații să se deplaseze la Viena spre a prezenta Curții imperiale revendicările națiunii române. În 1849 a prezentat împăratului la Viena un memoriu prin care se cerea unirea tuturor românilor din imperiu într-o singură națiune independentă, cu administrație națională și autonomă, cu un șef politic și unul bisericesc, cu un senat românesc și cu folosirea limbii naționale. Toate aceste cereți au rămas fără rezultat. În timpul revoluției de la 1848 Șaguna a avut diferite contacte cu personalități politice și culturale din Principate. Astfel înainte de

Adunarea de la Blaj din 15 mai 1848 a avut loc la Sibiu pe 26 aprilie o consfătuire prealabilă, la care au participat intelectuali și țărani din toate părțile Ardealului. Între participanți s-au numărat și unii fruntași moldoveni care erau în drum spre Blaj ca: Costache Negri, Lascăr Rosetti, Alecu Russo, Gheorghe Sion, poetul Vasile Alecsandri și alții. La Blaj, Șaguna s-a întâlnit și cu alte personalități marcanțe ale vieții politice și culturale ale românilor din Principate cum ar fi: Alexandru Ioan Cuza, Petruche Cazimir, Dimitrie Brătianu etc. În amintirea acelor zile mărețe și în semn de deosebit respect, în 1852, când îi apare volumul de poezii „Balade”, Vasile Alecsandri îi trimite un exemplar și lui Șaguna. În perioada absolutismului (1849—1859) activitatea politică a lui Șaguna s-a restrâns la slabe acțiuni. Abia după 1860 când devine și membru al Senatului imperial din Viena, își intensifică acțiunile politice. În calitate de membru al Senatului imperial a rostit mai multe discursuri, cerând drepturi pe seama românilor transilvăneni și a Bisericii lor. Tot în 1860 Șaguna împreună cu alți fruntași ai românilor sibiieni, a înaintat împăratului un memoriu prin care se cerea numirea unui român în funcția de cancelar al Transilvaniei și recunoașterea limbii române ca a treia limbă oficială pe lângă germană și maghiară. Toate aceste cereți au rămas fără urmă.

A fost apoi copreședinte la două Conferințe naționale-politice ale românilor. În 1867 în urma creării statului dualist austro-ungar, majoritatea fruntașilor vieții românești (George Barițiu, Ioan Rațiu, Visarion Roman, etc.) au adoptat așa numitul pasivism, refuzând să mai ia parte la viața politică a noului stat. Mitropolitul Andrei Șaguna s-a pus în fruntea curentului opus, al activismului, militând pentru continuarea luptei românilor în vederea obținerii de drepturi în noile condiții create după 1867. Viitorul a confirmat punctul de vedere al lui Șaguna. În 1905 chiar Partidul Național Român din Transilvania a proclamat politica activistă, recunoscând prin aceasta că viziunea lui Șaguna s-a dovedit în cele din urmă a fi fost cea mai bună.

Pe plan cultural o realizare remarcabilă a mitropolitului Șaguna a fost tipărirea Bibliei cu ilustrații în 1856—1858, prima de acest gen la noi. O altă realizare remarcabilă a fost înființarea ziarului „Telegraful Român”, care din ianuarie 1853 apare fără întrerupere până azi. De asemenea o contribuție deosebită a avut mitropolitul Andrei Șaguna la constituirea Asociației transilvane pentru literatură și cultura poporului român (ASTRA) al cărei președinte a fost.

Aprecierea de care s-a bucurat Șaguna s-a concretizat și în proclamarea lui în 1871 ca membru de onoare al Academiei Române. Deși a lucrat într-un climat politic nefavorabil, mitropolitul Andrei Șaguna a izbutit să se remarce ca un om de înaltă cultură, întreprinzător, organizator neîntrecut al Bisericii, îndrumător al învățământului școlar și un iscusit diplomat. Părintele profesor Mircea Păcurariu îl consideră pe mitropolitul Andrei Șaguna drept cel mai de seamă ierarh pe care l-a avut Biserica Ortodoxă din Transilvania în tot trecutul ei. Realizările sale epocale legate mai ales de emanciparea politică și bisericească a națiunii române, permanenta sa prezență în vâltoarea vieții naționale a românilor transilvăneni, l-au făcut pe Nicolae Iorga să-l numească un „cărmutor de oameni și un îndreptător al vremilor”. Din păcate, așa cum am afirmat, unii au încercat și încearcă și azi să arunce o umbră și o pată asupra lui, pentru simplul fapt că apar-

(Continuare în pag. 4-a)

Pr. drd. ION ALEXANDRU MIZGAN

Figura biblică a profetului Ilie

(Urmare din pag. 1)

unde a fost mutat. Există în literatura apocrifă scrieri în care este descrisă călătoria lui Ilie, cu trupul, la cer. Dar aceste scrieri nu sunt acceptate ca autoritative de către Biserică. În schimb, s-a păstrat foarte vie memoria prezenței lui Ilie în diferite locuri de pe pământ, pe unde a poposit, precum: părușul Cherit, din partea Răsăriteană a țării sfinte, muntele Carmel, de lângă Haifa de astăzi, muntele Horeb, unde a avut loc descoperirea Legii, de către Dumnezeu lui Moise, conducătorul și eliberatorul evreilor din robia egipteană.

Într-o vreme în care prozelitismul se manifestă cu o deosebită agresivitate, Ilie ni se arată tuturor ca o pildă vie de fidelitate față de credință, ca un îndemn la unitate moral-spirituală. În textele biblice cu caracter eshatologic se spune că Ilie va reveni pe pământ la sfârșitul veacurilor, când sminteala lepădării de credință se va manifesta pe o arie extrem de întinsă. Văzând și cunoscând o asemenea răcire, Ilie nu a putea suferi, ci cu voia Domnului, o reveni pe pământ și se va implica din nou cu inegalabilul său zel în apărarea credinței, plătind curajul său cu martirajul.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- 1 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit pe arhid. Ezechiel Oancea — consilier economic.
- 4 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit pe P.S. Andrei, episcopul Alba-Iuliei.
- În aceeași zi a primit pe Prof. dr. Michael Hurst de la Colegiul „Sf. Ioan” din Oxford. Au luat parte P.S. Visarion Râșinăreanu și P.C. Prof. Dr. Ioan Floca.
- 6 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit pe dl. Vasile Iacob, membru în Consiliul Eparhial Sibiu.
- 11 iulie a.c. — I.P.S. Sa a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
- 12 iulie a.c. — I.P.S. Sa a vizitat mănăstirea „Sf. Treime” din Orlat, prot. Săliște, precum și câteva biserici aflate în construcție în orașul Sibiu. (Cartierul Ștrand, bis. „Sf. Antonie”, biserica „Sf. Constantin și Elena” — Piața Rahovei).
- 13 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit pe dl. Sorin Dumitrescu de la Editura Anastasia — București.
- 15 iulie a.c. — I.P.S. Sa a vizitat Șantierul Mănăstirii Brâncoveanu, Sămbăta de Sus, jud. Brașov.
- 16 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit pe Prof. dr. I. Gheorghe din Tg. Mureș.
- În aceeași zi I.P.S. Sa a primit pe I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei.
- 19 iulie a.c. — I.P.S. Sa a vizitat canonic Schitul Păltiniș, jud. Sibiu.
- 20 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit la Reședința mitropolitană din Sibiu, pe P.C. Pr. dr. Nicolae Dura, parohul parohiei ortodoxe române din Viena.
- 21 iulie a.c. — I.P.S. Sa a primit la Reședința mitropolitană din Sibiu pe P.F. Patriarh Teoctist al României, aflat în trecere prin Sibiu. P.F. Sa a fost însoțit de P.S. Gherasim al Râmnicului, P.S. Calinic al Argeșului, P.S. Casian al Dunării de Jos, P.C. Arhim. Dr. Ioan Popa, Arhim. Teofil (Albania). Au fost prezenți: P.S. Visarion Râșinăreanu și P.C. Pr. Valentin Sicoe — Secretar eparhial.

Ședința Sf. Sinod al B.O.R. și a Adunării Naționale Bisericești

Potrivit rânduielilor statute P.F. Părinte Patriarh Teoctist a convocat Sf. Sinod al B.O.R. în ședință de lucru, miercuri, 15 iulie a.c.

După obicei, ședința a fost precedată de Sf. Liturghie arhierescă, oficiată în Catedrala Patriarhală din București precum și de Te-Deum-ul la care au luat parte toți membrii Sf. Sinod.

La orele 10, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a deschis ședința printr-o scurtă alocuțiune după care s-a trecut la lucru pe cele patru comisii sinodale. După întocmirea referatelor de către Comisiile Sinodale, lucrările au fost reluate în plen fiind supuse deliberării și hotărârii Sf. Sinod.

La Comisia pentru doctrină, viață monahală și misiune socială, prezidată de către I.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei au fost discutate următoarele probleme:

— comemorări bisericești ale anului 1998, cu referire la comemorarea celor trei mari patriarhi ai României: Nicodim Munteanu (50 de ani de la moarte), Justinian Marina (50 de ani de la întronizare), Miron Cristea (70 de ani de la Sfințirea Mănăstirii Toplița), iar în toamnă va fi comemorat și Mitropolitul Andrei Șaguna, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la trecerea sa în veșnicie.

— aspecte ale relațiilor actuale ale Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Greco-Catolică;

— proiectul Legii salarizării bugetare a personalului bisericesc;

— rezultatul colectei pe întreaga Patriarhie Română pentru sinistrările din zonele afectate de inundații;

— înființarea unei noi mănăstiri în Eparhia Sloboziei și Călărașilor etc.

Temele prezentate la Comisia Canonică, Juridică și pentru disciplină, prezidată de către I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei s-au referit la următoarele probleme:

— referatul Cancelariei Sf. Sinod privind ridicarea P.S. Episcop Andrei al Alba-Iuliei la rangul de arhiepiscop și locul în dipticele Bisericii noastre;

— referat privind alegerea și examinarea canonică a P.C. arhim. Vasile Fluieraș, ca cel de al doilea episcop vicar al Arhiepiscopiei Clujului cu titlul de „Somesanul”;

— referatul Cancelariei Sf. Sinod cu privire la modificarea prevederilor statute și regulamentele bisericești referitoare la organizarea și funcționarea instanțelor disciplinare bisericești, ș.a.

Pe agenda Comisiei învățământului pentru pregătirea personalului bisericesc, prezidată de I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei s-a aflat între altele și Ordinul Ministerului Educației Naționale nr. 4051/1998 prin care Școlile post liceale sanitare se transformă în Colegii Universitare Medicale începând cu anul școlar 1999/2000.

La Comisia Relațiilor Externe, prezidată de către I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului au fost prezentate referate privind participarea unor ierarhi și teologi ortodocși români la diferite întruniri și conferințe teologice interortodoxe sau interreligioase, apoi o informare privind organizarea în România de către Comunitatea San Egidio a întâlnirii internaționale „Oameni și Religii” (București, 30 august — 1 septembrie a.c.) ș.a.

O problemă pusă în atenția Sf. Sinod a fost și eventualitatea unei vizite a papei Ioan Paul al II-lea în România. În acest sens a fost adoptat un comunicat, ce se publică în prezentul număr al T.R.

După încheierea ședinței Sf. Sinod, a doua zi, joi, 16 iulie a.c. s-au desfășurat lucrările ordinare ale Adunării Naționale Bisericești privind constituirea acesteia pe o perioadă de 4 ani (1998—2002).

După oficierea Sf. Liturghii și a slujbei de Te-Deum în Catedrala patriarhală, în rotunda Palatului Patriarhiei au fost deschise lucrările acesteia de către P.F. Patriarh Teoctist al României printr-o cuvântare adecvată.

S-a trecut apoi la procedura prevăzută de Regulament în cazul constituirii noii Adunări Naționale Bisericești, iar după validarea mandatelor membrilor, s-a trecut la alegerea secretariatului acesteia (un cleric și doi mireni). Din partea Arhiepiscopiei Sibiului a fost reales ca membru mirean în Secretariatul Adunării dl. avocat Ioan Morariu. S-a procedat apoi la alegerea Consiliului Național Bisericesc. Din partea Arhiepiscopiei Sibiului din Consiliu face parte P.C. arhid. prof. dr. Ioan Floca.

În ședința de lucru propriu-zisă a noii Adunări Naționale Bisericești au fost dezbătute și aprobate două probleme:

— referatul Cancelariei Sf. Sinod pentru ridicarea Episcopiei Alba-Iuliei la rangul de Arhiepiscopie și modificarea art. 5, par. III din Statutul pentru organizarea și funcționarea B.O.R., și,

— referatul Cancelariei Sf. Sinod privind modificarea prevederilor statute și regulamentele bisericești referitoare la organizarea și funcționarea instanțelor disciplinare bisericești.

Pe marginea referatelor au luat cuvântul mai mulți membri ai Adunării Naționale Bisericești.

Lucrările au fost încheiate prin cuvântul P.F. Părinte Patriarh Teoctist care a făcut un bilanț al realizărilor din viața Bisericii noastre de până acum și a schițat pentru viitor programul de acțiune al Adunării Naționale Bisericești, al clerului și al credincioșilor în contextul actual al societății românești, implicarea Bisericii în toate domeniile vieții sociale și culturale potrivit misiunii sale divine primite de la întemeietorul ei, Hristos Domnul.

Participant

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare**, de I. P. S. Nicolae Corneanu, Editura „Amarcord”, Timișoara, 1998, (pag. 161).

Este o carte care cuprinde tot ce se poate din viața Sfântului Antonie cel Mare; Mediul și climatul duhovnicesc, nașterea, copilăria. Se ocupă apoi de: fuga de lume, primele ispite din viața monahală, cea dintâi biruință, slăbiciunile trupului. Un alt capitol e intitulat: Pe muntele Pispirului.

În continuare, îl prezintă pe Sfântul Antonie ca îndrumător al monahilor, ca începător al vieții mănăstirești și ca îndrumător sufletec. Capitolul VI are titlul: Pe Taborul desăvârșirii în Hristos.

Capitolul al VII-lea este intitulat „Activitatea păstorească a lui Antonie pe muntele Colzim”. Se ocupă de grija față de creștini în general, de Sf. Antonie ca sfătuitor al călugărilor, de relațiile Sf. Antonie cu Biserica, cu filozofii vremii și împăratul Constantin. Mai are un subcapitol închinat urmașilor Sf. Antonie. În capitolul al VIII-lea se vorbește de trecerea Sf. Antonie la cele veșnice. Pentru umplerea peisajului cu numele său, în anexă autorul mai adaugă încă patru aspecte asupra vieții lui: 1. Farmecul pustului, 2. Sfântul Antonie a fost anahoret sau cenobit? 3. Sf. Antonie și evlavia credincioșilor, 4. Ecouri mai noi ale vieții de toate zilele. Pentru înțelegerea și mai exactă a rolului acestui mare sfânt ortodox, ne permitem să cităm cuvintele I. P. S. Nicolae, Mitropolitul Banatului: „Marii pustnici din trecutul Bisericii, inclusiv Sfântul Antonie cel Mare, au fost prezentați multă vreme ca niște apariții stranii, extraordinare adevărate, dar totuși antiptice și respingătoare. Astfel, modelul pe care admiratorii lor voiau să-l ofere doritorilor de desăvârșire rămănea până la urmă greu accesibil.

Lucrurile stau însă cu totul altfel. În cazul Cuviosului Antonie, ceea ce am încercat să evidențiez, pe parcursul cărții de față este un atât extraordinar existenței unui suflet mare, cât umanul vieții sale. Acesta e și aspectul cel mai de preț pe care m-am străduit să-l pun în lumină. Sub înfățișarea aspră de schimnic a lui Antonie, descoperim omul împătimit după perfecțiune, dar în același timp dornic să-și ajute semenii în descoperirea lui Hristos și urmarea Lui”.

● **Cartea Psalmilor sau Psaltirea Profetului și Regelui David**, versiune revizuită după Septuaginta, redactată și comentată de I. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod, Arhidiecezana Cluj, 1998 (pag. 363).

Este o versiune a Psaltirii, tradusă cu pricepere de I.P.S. Bartolomeu. Are în ea și versiunea rugăciunilor de după fiecare catismă, tot așa cum la început are o introducere la cartea Psalmilor (pag. 5-23).

Are un fragment din „Cuvântul la Psalmi al Sfântului Vasile cel Mare” (pag. 31—33), după care urmează Catismă întâi și toate celelalte revizuite de I. P. S. Bartolomeu.

Este o lucrare de mare îndrăzneală care pune la punct lipsurile prelunge din această carte, și e bine ca lectura ei și folosirea ei să se prelungească în toată Biserica.

Avem într-însa foarte multe cuvinte exprimate în limbajul vechi și era nevoie de o verificare a lor care să o facă cu sens cititorului de azi. Ea capătă astfel valoarea exprimată de autor prin textul său. E o carte care se cere citită. Cu ea, timpul se câștigă.

O recomandăm tuturor preoților și laicilor.

● I. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania republică **Cerurile Oltului**, Scoile Arhimandritului Bartolomeu la o suită de imagini fotografice, Ediția a II-a, cu o prefață de Acad. Răzvan Theodorescu. Dim inițiativa, cu binecuvântarea și predoslovie la ediția întâi ale P. S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, Editura Pro, 1998, (pag. 369).

Este o carte minunată, plină de fotografii de o rară frumusețe ale mănăstirilor și schiturilor din Oltenia. De altfel, jumătate cartea e alcătuită din reproduceri ale icoanelor Maicii Domnului și de comentarii asupra artei iconografice.

Iată ce scrie Acad. Răzvan Theodorescu: „Se vor împlini curând zece ani de când vâlceanul Valeriu Anania, devenit pe atunci arhimandritul Bartolomeu, poet și dramaturg, teolog și cărturar, scria acest dialog „platonician” despre sacralitatea spațială a ortodoxiei românești.

Stăpânitor suveran al unei „teologii a nuanțelor”, deschis deopotrivă spre patetismele istorice, spre adâncurile folclorului și spre impredictibilitatea filologiei, cărturar cu prea puține asemănări în Biserica noastră după dispariția lui Dumitru Stăniloae, arhiepiscopul de astăzi al Clujului ne face părtași la treptata, pasionanta sa descoperire a „cerurilor” din părțile Olteniei natale”.

O recomandăm cu multă plăcere spre lectură.

ANTONIE P.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. VISARION RĂȘINĂREANU — Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a săvârșit următoarele:

- 16 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei și Acatistul Mântuirii în Catedrala din Sibiu.
- 18 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica „Înălțarea Domnului” din Săliște, înconjurat de un sobor de preoți din protopopiat.
- A prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Săliște.
- A vizitat șantierul de pictură de la biserica Sf. Ioan Botezătorul din Gruj-Săliște.
- 19 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei și Acatistul Maicii Domnului în Catedrala din Sibiu.
- 20 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit Vecernia în Catedrală.
- 21 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană.
- Seara tot acolo a participat la Slujba Vecerniei.
- 23 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei și Litia în Catedrală.
- 24 iunie a.c., P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană.
- În aceeași zi P. S. Sa a plecat la București.
- 25—30 iunie a.c., P. S. Sa s-a aflat la Verias (Grecia), unde a participat la Lucrările Congresului internațional „Sf. Ap. Pavel și Grecia”, precum și la manifestările prilejuite de aducerea Brâului Maicii Domnului în orașul Verias, și de sărbătorirea Sf. Ap. Pavel întemeietorul Bisericii de aici.
- P. S. Sa s-a întâlnit cu S. S. Hristodoulos, arhiepiscopul Ateinei și cu alți ierarhi ai Bisericii Greciei.
- 1 iulie a.c., P. S. Sa a făcut o vizită la schitul „Sf. Maria” de la Bazna, precum și la parohiile Laslea și Florești, jud. Sibiu afectate de recente inundații, unde s-a întâlnit cu credincioșii și cu preoții locali.
- 3 iulie a.c., P. S. Sa a primit pe dl. senator Paul Ghițiu din București.
- Seara a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- 4 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit Vecernia în Catedrala din Sibiu.
- 5 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala din Mediaș, jud. Sibiu, roștind un bogat cuvânt de învățătură.
- În aceeași zi P. S. Sa a săvârșit slujba punerii pietrei de temelie la noua biserică cu hramul „Sf. Dumitru” ce se va construi în Cartierul Stejar din Mediaș, prin strădania P.C. Pr. paroh Dumitru Cărăbaș și a credincioșilor din cartier.
- În drum spre Mediaș a cercetat biserica „Sf. Ioan Botezătorul” din Copșa Mică, roștind un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
- Seara a săvârșit Vecernia în Catedrala din Sibiu.
- 6 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba de Te-Deum în Capela mitropolitană din Sibiu cu prilejul începerii cursurilor preoțești la Facultatea de Teologie din Sibiu.
- 7 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba Sfințirii Apei celei mici la Mănăstirea „Sf. Treime” Orlat, jud. Sibiu și punerea pietrei de temelie la noua clădire a arhondaricului de aici.
- 8 iulie a.c., P. S. Sa a prezentat prelegerea „Combaterea prozelitismului sectar” în fața preoților de la cursurile de îndrumare de la Sibiu.
- 9 iulie a.c., P. S. Sa a cercetat canonic mănăstirea „Sf. Maria” de la Turnu-Roșu, prot. Avrig.
- 10 iulie a.c., P. S. Sa a prezentat o nouă prelegere legată de fenomenul sectar actual, preoților cursanți de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
- A luat parte la lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu, prezidate de I. P. S. Mitropolit Antonie.
- Seara a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrala din Sibiu.
- 11 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit Vecernia în Catedrala din Sibiu.
- 12 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit slujba de resfințire a bisericii „Sf. Arhangheli” din Buia, prot. Mediaș, și Sf. Liturghie arhierescă roștind un cuvânt de învățătură. Au fost acordate acte de apreciere P. C. Pr. paroh Mircea Leb, precum și Consiliului Parohial.
- În aceeași zi P. S. Sa a cercetat și biserica „Sf. Apostoli” din Șeica Mare, iar seara a săvârșit Vecernia în Catedrala din Sibiu.
- 13 iulie a.c., P. S. Sa a primit un grup de preoți romano-catolici din Franța.
- 15—16 iulie a.c., P. S. Sa a luat parte la lucrările Sf. Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești.
- 17 iulie a.c., P. S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Bunei-Vestiri în Catedrala din Sibiu.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P. S. Visarion Râșinăreanu - episcop-vicar, — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 15 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU